

HÖGSTA DOMSTOLENS

BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 25 juni 2009

Ö 3904-08

KLAGANDE

MH

Ombud: Jur.kand. BB

MOTPART

AH

Ombud: Advokat YB

SAKEN

Förordnande av bodelningsförrättare

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut den 27 augusti 2008

i mål ÖÄ 1197-08

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut bifaller Högsta domstolen MHs ansökan

om att bodelningsförrättare skall förordnas. Det ankommer på tingsrätten att utse lämplig person för uppdraget.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MH har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens beslut skall bifalla hans ansökan om förordnande av bodelningsförrättare.

AH har bestritt ändring.

SKÄL

Av 9 kap. 1 § äktenskapsbalken framgår att om giftorättsgods ingår i boet skall makarnas egendom när äktenskapet upplöses fördelas genom bodelning och av 5 § samma kapitel att det över bodelningen skall upprättas en handling som skall skrivas under av båda makarna.

Om makarna inte kan enas om en bodelning skall domstol på ansökan av make förordna någon att vara bodelningsförrättare. Något skäl för en sådan ansökan behöver inte anföras och någon särskild prövning av behovet av bodelning skall i princip inte göras i detta sammanhang (se NJA 1997 s. 166).

Bestämmelserna om bodelning bygger på att anspråk på giftorätt inte preskriberas (jfr t.ex. Lindskog, Preskription, andra upplagan, 2002, s. 122 och där angivna hänvisningar) och, till skillnad från vad som gäller för bodelning enligt sambolagen (2003:376), finns det inte någon frist inom vilken bodelning skall påkallas eller genomföras. Av rättsfallet NJA 1993 s. 570 framgår

emellertid att rätten att påkalla bodelning under vissa förutsättningar kan bortfalla när någon under lång tid har underlåtit att påkalla en sådan och därigenom får anses ha nöjt sig med den faktiska fördelning som skett eller eftergivit sin rätt.

I det nämnda rättsfallet lämnades ett yrkande om förordnande av bodelningsförrättare utan bifall med motiveringen att sökanden dröjt 24 år med att framställa yrkandet och inte åberopat någon omständighet som kunde förklara dröjsmålet. (Jfr angående tidsfaktorns betydelse även de i fallet åberopade avgörandena NJA 1935 s. 613 – där tiden mellan äktenskapsskillnad och anspråket på giftorättsgods uppgick till närmare 22 år – och NJA 1937 s. 180 – där någon enligt svensk rätt giltig upplösning av äktenskapet inte ägt rum vid ena makens död men den andre maken övergivit den avlidne närmare 50 år före dödsfallet och närmare 40 år före detta ingått nytt äktenskap i annat land efter det att äktenskapet där förklarats vara upplöst.)

Frågan i målet är om MHs ansökan om förordnande av bodelningsförrättare skall avslås på den grunden att han, med hänsyn till den tid som förflutit sedan äktenskapet upplöstes och omständigheterna i övrigt, inte längre har någon rätt att påkalla bodelning.

Parternas äktenskap upplöstes genom dom på äktenskapsskillnad i april 1997, varvid en viss, faktisk fördelning av deras tillhörigheter kom att ske. Parterna var då överens om att AH och de två gemensamma barnen skulle bo kvar i det hus som varit parternas gemensamma bostad

under äktenskapet. År 2007 framställde MH en begäran om bodelning och i februari 2008 ansökte han om förordnande av bodelningsförrättare. Han har uppgett att den egendom som är aktuell för bodelning i huvudsak är den fastighet där makarna tidigare hade sin gemensamma bostad. Som skäl för att han inte påfordrade bodelning i anslutning till äktenskapsskillnaden har han anfört bl.a. att det var bäst för barnen att de fick bo kvar i sin invanda boendemiljö och att AH inte hade ekonomiska möjligheter att lösa ut honom.

MH har således påkallat bodelning ungefär tio år efter äktenskapsskillnaden. Med beaktande av att den allmänna preskriptionstiden är tio år och att anspråk på giftorätt inte är underkastad någon sådan preskription kan dröjsmålet med att påkalla bodelning inte i sig anses utgöra tillräcklig grund för att rätten att påkalla sådan skulle kunna anses ha bortfallit. Härtill kommer att särskild försiktighet med att tillägga dröjsmål en sådan verkan måste iakttas när giftorätten, som i detta fall, avser fast egendom. Beaktas skall också att MH, i motsats till sökanden i rättsfallet NJA 1993 s. 570, lämnat förklaringar till sitt dröjsmål med att påkalla bodelning som åtminstone till viss del inte kan lämnas utan avseende.

Med beaktande av vad som nu anförts, och den summariska karaktären av den prövning som domstol skall göra när någon begär att en bodelningsförrättare skall förordnas, finner Högsta domstolen att MHs ansökan skall bifallas. Det bör emellertid framhållas att detta inte utesluter att olika omständigheter som parterna åberopat i detta ärende kan få betydelse

vid den prövning som bodelningsförrättaren skall göra (jfr referentens tillägg i NJA 1993 s. 302).

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Dag Victor (referent),
Ann-Christine Lindeblad, Per Virdesten och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Ralf Järtelius